

JEL Classification: L21, D24, G15, G32, Q1

Фесіна Юрій, к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0003-3366-6071>

y.fesina@lntu.edu.ua

Fesina Yu., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0000-0003-3366-6071>

y.fesina@lntu.edu.ua

АНАЛІЗ ЦІНОВОЇ ДИНАМІКИ АКЦІЙ ВІТЧИЗНЯНИХ КОМПАНІЙ НА МІЖНАРОДНИХ БІРЖАХ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ЇХ РИНКОВОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ

У цій статті набуло подальшого розвитку вивчення особливостей формування ринкової капіталізації компаній в сучасних умовах. Метою дослідження є аналізування впливу цінової динаміки акцій вітчизняних аграрних компаній, які котируються на міжнародних біржах, на формування їх ринкової капіталізації задля визначення перспективності її нарощування. Критичний аналіз змісту наукових публікацій вчених-економістів вказує на застосування різних наукових підходів, залежно від обраної мети дослідження, й одночасно, нестачу вивчення впливу на формування ринкової капіталізації компаній її основних складових. Актуальність досліджуваної тематики зумовлена важливістю вирішення проблеми пошуку джерел інвестування розвитку вітчизняних компаній. Методологічну основу результатів даного дослідження становить система застосованих наступних методів: узагальнення – для критичного аналізу змісту наукових публікацій сучасних вчених, які вивчали особливості формування ринкової капіталізації компаній; графічного – для візуалізації структури доходів вітчизняних аграрних компаній в розрізі холдингів; аналітичний та табличний – для фіксації поточних цін акцій вітчизняних аграрних компаній, репрезентованих на світових біржах; розрахунково-аналітичний – при визначенні обсягів і розрахунку діапазонів ринкової капіталізації вітчизняних аграрних компаній, репрезентованих на міжнародних фондових ринках; узагальнення та прогностичний – при зведенні висновків і визначенні перспектив нарощування ринкової капіталізації аграрних компаній, акції яких котируються на міжнародних біржах. Наукову новизну результатів дослідження становить підхід до вивчення впливу поточних цін акцій вітчизняних аграрних компаній на зміну обсягів і діапазонів їх ринкової капіталізації. Отримані результати дослідження можуть мати користь для підприємств аграрного сектору економіки, що задаються питаннями пошуку інвестицій для подальшого розвитку та трансформації бізнесу.

Ключові слова: ціна акцій, ринкова капіталізація, економічний аналіз, показник волатильності, аграрні компанії.

ANALYSIS OF STOCK PRICE DYNAMICS OF DOMESTIC COMPANIES ON INTERNATIONAL STOCK EXCHANGES AS THE BASIS FOR THEIR MARKET CAPITALIZATION FORMATION

In this article, further research has been conducted on the peculiarities of market capitalization formation for companies in contemporary conditions. The goal of the study is to analyze the impact of stock price dynamics of domestic agricultural companies listed on international stock exchanges on the formation of their market capitalization in order to determine the prospects for its growth. The critical analysis of the content of scientific publications indicates the use of various scientific approaches depending on the chosen research objective. At the same time, there is a lack of study on the impact of the main components of company market capitalization on its formation. The relevance of the studied subject is determined by the importance of solving the problem of finding sources of investment for the development of domestic companies. The methodological basis of the results of this study is a system of the following applied methods: generalization – for critical analysis of the content of scientific publications of modern scientists who studied the peculiarities of the formation of company market capitalization; graphical – for visualization of the income structure of domestic agricultural companies within the holdings; analytical and tabular – for recording current stock prices of domestic agricultural companies listed on global exchanges; computational-analytical – in determining the volumes and calculating market capitalization ranges of domestic agricultural companies listed on international stock exchanges; generalization and prognostic – for conclusions summarizing and determining prospects for increasing the market capitalization of agrarian companies whose stocks are listed on international stock exchanges. Scientific novelty of the research results lies in the

approach to studying the impact of current stock prices of domestic agricultural companies on changes in the volumes and ranges of their market capitalization. The obtained research results can be useful for enterprises in the agricultural sector of the economy that are concerned with questions related to finding investments for further development and business transformation.

Keywords: *stock price, market capitalization, economic analysis, volatility indicator, agricultural companies.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах переосмислення поведінки компаній під час переходу до Індустрії 5.0 (Cillo *та ін.*, 2022), їх менеджери досить часто задаються питаннями пошуку інвестицій для подальшого розвитку та трансформації бізнесу, адже нестача інвестицій стає все більш відчутною за великої кількості факторів, що її викликають (Liurui *та Yiwen*, 2022; Šebestová *та Popescu*, 2022). Зростання капіталізації компаній є найважливішою передумовою для залучення інвестицій, так як ринкова капіталізація у сучасних умовах стає одним з основних показників рівня кредитоспроможності, що відкриває доступ до інвестиційних ресурсів (Нестерова *та Обіцький*, 2019). В той самий час, одним із основних показників формування ринкової капіталізації компаній на ринку виступає ціна їх акцій, яка поряд з обсягом їх випуску виступають основними розрахунковими елементами ринкової капіталізації (Kerong, 2022). Відтак, аналіз цінової динаміки акцій вітчизняних компаній на міжнародних біржах виступає надзвичайно важливим науковим і практичним завданням з позицій пошуку джерел інвестування їх розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення проблеми. В роботах сучасних авторів досліджуються різні аспекти піднятої проблематики. Зокрема, визначено роль оцінювання вартості як інструмента підготовки рішень для обґрунтування ринкової капіталізації підприємства (Бурбан, 2021). Встановлено, що ринкова капіталізація виступає не лише в якості індикатора визначення обсягів та вартості власного капіталу акціонерних товариств, а й також важливим інструментом залучення інвестицій та стратегічного розвитку бізнесу (Мостова, 2023). Доведено, що істотний вплив на ринкову капіталізацію також мають принципи і механізми впливу ESG, зокрема це стосується реалізації бізнес-стратегій, репутаційного менеджменту і отримання вигод від створення якісного корпоративного іміджу і ділової репутації (Сусліков, 2023). Іншими дослідженнями визначено, що капіталізація підприємств є квінтесенцією їх динамічного розвитку, а її підвищення створює передумови для економічного розвитку країни та приросту цінності національного багатства (Кривов'язюк *та ін.*, 2017). Характер проведених авторами досліджень вказує на застосування різних наукових підходів, залежно від обраної мети дослідження. Водночас, розкриває явну нестачу вивчення первинних складових впливу на формування ринкової капіталізації компаній. В той самий час, частина аналізованих нами наукових джерел вказує на важливість уваги авторів на сектор аграрних компаній, значення яких для економіки сьогодення України є визначальним.

Метою статті є аналізування впливу цінової динаміки акцій вітчизняних аграрних компаній, які котируються на міжнародних біржах, на формування їх ринкової капіталізації задля визначення перспективності її нарощування.

Методологія та методи дослідження. Методологічну основу результатів даного дослідження становить система застосованих наступних методів: узагальнення – для критичного аналізу змісту наукових публікацій сучасних вчених, які вивчали особливості формування ринкової капіталізації компаній; графічного – для візуалізації структури доходів вітчизняних аграрних компаній в розрізі холдингів; аналітичний та табличний – для фіксації поточних цін акцій вітчизняних аграрних компаній, репрезентованих на світових біржах; розрахунково-аналітичний – при визначенні обсягів і розрахунку діапазонів ринкової капіталізації вітчизняних аграрних компаній, репрезентованих на міжнародних фондових ринках; узагальнення та прогностичний –

при зведенні висновків і визначенні перспектив нарощування ринкової капіталізації аграрних компаній, акції яких котируються на міжнародних біржах.

Результати. Відповідно до даних аналітичного порталу Opendatabot, у 2022 р. дохід топ-10 вітчизняних аграрних компаній становив 97,6 млн грн, що на 27,9% перевищує аналогічні дані 2021 р. (Opendatabot, 2023). Згадані компанії належать до п'яти основних груп: ПрАТ «МХП», ТОВ «ЛНЗ Груп», ТОВ «Кернел Груп», ТОВ «Укрпромінвест-Агро» та ТОВ «Вітагро». При цьому, половина компаній зі списку топ-10 входять до фінансово-промислової групи ПрАТ «МХП», яка у свою чергу займає 64,8% частки доходів передових підприємств агросфери (рис. 1). Однак, разом з цим, акції лише шести вітчизняних аграрних підприємств котируються на міжнародних фондових біржах, зокрема: ПрАТ «Агротон», ТОВ «Астарта-Київ», ТОВ «ІМК», ПрАТ «МХП», ТОВ «Овостар Юніон» та ПрАТ «ПОЕЗ - Кернел Груп».

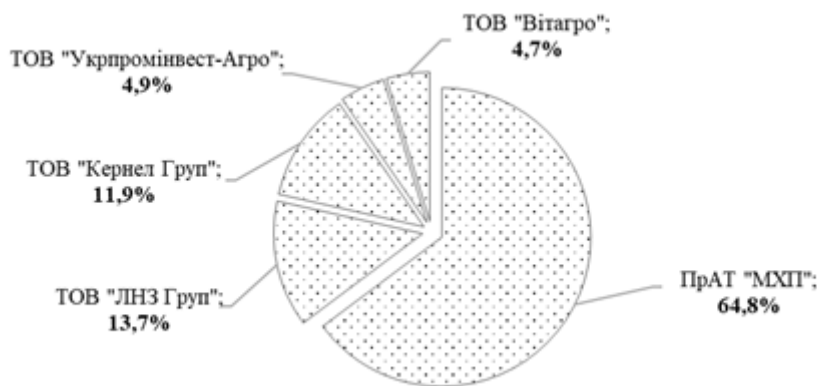

Рис. 1. Структура доходів вітчизняних аграрних компаній в розрізі холдингів, побудовано на основі (Opendatabot, 2023)

Міжнародними біржами, на яких розміщено акції вітчизняних аграрних компаній, є Варшавська та Лондонська фондові біржі. Так, на Варшавській фондовій біржі репрезентовано акції п'яти із шести компаній в межах поданого списку, зокрема: ТОВ «Овостар Юніон» (біржовий тикер: OVO), ТОВ «Астарта-Київ» (біржовий тикер: AST), ТОВ «ІМК» (біржовий тикер: ІМС), ПрАТ «ПОЕЗ - Кернел Груп» (біржовий тикер: KER) та ПрАТ «Агротон» (біржовий тикер: AGT). На Лондонській фондовій біржі котируються акції ПрАТ «МХП» (біржовий тикер: MHP) (табл. 1).

Таблиця 1. Поточна ціна акцій вітчизняних аграрних компаній, репрезентованих на міжнародних біржах, розроблено на основі (Yahoo! Finance, 2023)

Назва компанії	Тикер компанії	Поточна ціна акції*		Фондова біржа лістингу акцій компанії
		грн**	Валюта	
ТОВ «Овостар Юніон»	OVO	492,48	54,00 PLN	Варшавська фондова біржа
ТОВ «Астарта-Київ»	AST	296,40	32,50 PLN	Варшавська фондова біржа
ТОВ «ІМК»	ІМС	148,66	16,30 PLN	Варшавська фондова біржа
ПрАТ «МХП»	MHP	131,29	3,59 USD	Лондонська фондова біржа
ПрАТ «ПОЕЗ - Кернел Груп»	KER	124,03	13,60 PLN	Варшавська фондова біржа
ПрАТ «Агротон»	AGT	29,18	3,20 PLN	Варшавська фондова біржа

* Остання актуальна ціна, станом на 31.07.2023

** Національний курс НБУ станом на 31.07.2023

Станом на 31.07.2023 р. діапазон цін на акції вітчизняних аграрних компаній на міжнародних фондових біржах становив 26,42-573,54 грн. Найбільш дорогівартісними є акції ТОВ «Овостар Юніон», що становило 573,54 грн (66,00 PLN) за 1 шт.

Однак, варто зазначити, що ціна акції є лише одним із факторів визначення обсягу капіталу компанії та її ринкової капіталізації. Важлива роль належить також показнику кількості акцій компанії, що знаходяться в обороті. За даним показником найбільш масштабною компанією є ПрАТ «МХП» – 110,77 млн акцій, що формує ринкову капіталізацію у розмірі 14543,0 млн грн, яка більш ніж у 2 рази перевищує значення показників ринкової капіталізації інших аграрних компаній: ТОВ «Астарта-Київ» – 7187,7 млн грн, ПрАТ «ПОЕЗ - Кернел Груп» – 9603,6 млн грн, ТОВ «Овостар Юніон» – 2954,9 млн грн, ТОВ «ІМК» – 5277,4 млн грн, ПрАТ «Агротон» – 632,3 млн грн (табл. 2).

Таблиця 2. Розрахунок ринкової капіталізації вітчизняних аграрних компаній, репрезентованих на світових фондових ринках, розроблено на основі (Yahoo! Finance, 2023)

Тикер компанії	Поточна ціна акції*		Кількість акцій в обороті, шт.*	Ринкова капіталізація, млн	
	грн**	Валюта		грн**	Валюта
MHP	131,29	3,59 USD	110 770 000	14543,0	397,7 USD
AST	296,40	32,50 PLN	24 250 000	7187,7	788,1 PLN
KER	124,03	13,60 PLN	77 430 000	9603,6	1053,0 PLN
OVO	492,48	54,00 PLN	6 000 000	2954,9	324,0 PLN
IMC	148,66	16,30 PLN	35 500 000	5277,4	578,7 PLN
AGT	29,18	3,20 PLN	21 670 000	632,3	69,3 PLN

* Остання актуальна ціна, станом на 31.07.2023, 10:30 (GMT+2)

** В розрахунку на офіційні курси НБУ станом на 31.07.2023

Приймаючи до уваги високу ліквідність міжнародних фондових ринків, варто підкреслити значимість фактора волатильності, який здійснює вагомий вплив на показник ринкової капіталізації. Це дозволяє зробити аналізування динаміки цін акцій вітчизняних аграрних компаній протягом останніх п'яти років (рис. 2).

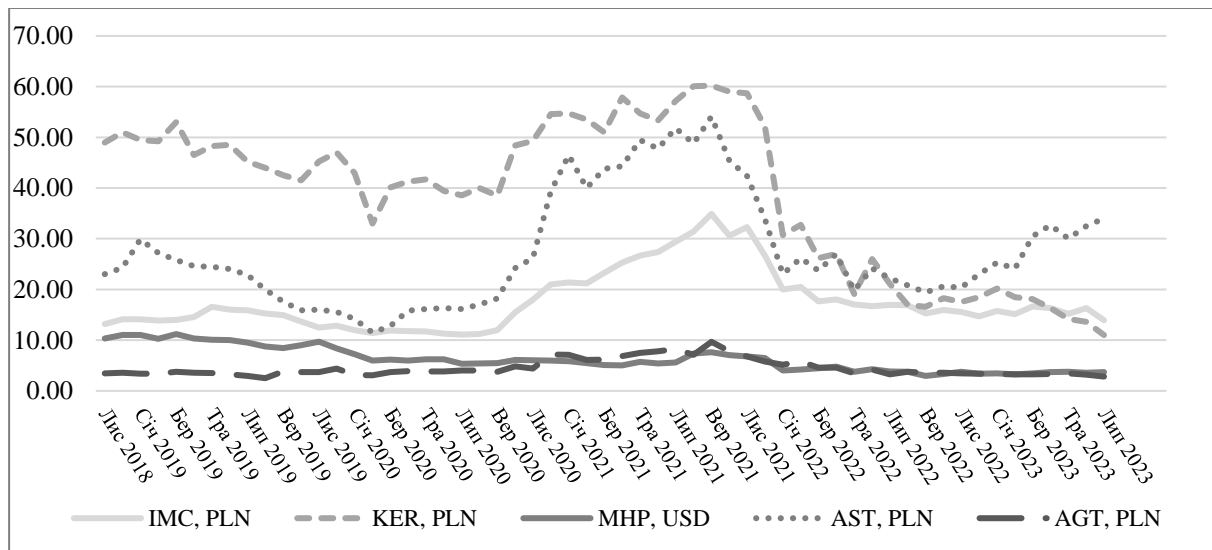

Рис. 2. Динаміка цін акцій вітчизняних аграрних компаній впродовж 2018-2023 рр., систематизовано на основі (Yahoo! Finance, 2023)

Найбільший спад акцій вітчизняних аграрних компаній простежується протягом січня 2023 р. – березня 2023 р. та вересня 2021 р. – вересня 2022 р.

Здійснивши аналіз динаміки цін акцій вітчизняних аграрних компаній протягом останніх п'яти років, доцільним вважатимемо визначення впливу наведеної динаміки на зміну показника їх ринкової капіталізації, що базується на визначенні діапазонів максимальних та мінімальних цін даних компаній (табл. 3).

Таблиця 3. Розрахунок діапазонів ринкової капіталізації вітчизняних аграрних компаній, систематизовано на основі (Yahoo! Finance, 2023)

Тикер компанії	Діапазон цін, грн**		Діапазон цін, валюта		Діапазон ринкової капіталізації, млн	
	Min	Max	min	Max	Грн	Валюта
OVO	379,39	611,04	41,60 PLN	67,00 PLN	2276,4-3666,2	249,6-402
AST	82,63	533,52	9,06 PLN	58,50 PLN	2003,7-12937,9	219,7-1418,6
MHP	107,88	420,56	2,95 USD	11,50 USD	11950-46584,9	326,8-1273,9
IMC	101,23	318,29	11,10 PLN	34,90 PLN	3593,7-11299,2	394,1-1239
KER	100,32	549,02	11,00 PLN	60,20 PLN	7767,8-42510,9	851,7-4661,3
AGT	22,80	88,28	2,50 PLN	9,68 PLN	494,1-1913,1	54,2-209,8

* Діапазони цін взяті протягом останніх 5 років (кінцева дата діапазонів 31.07.2023)

** В розрахунок на офіційні курси НБУ станом на 31.07.2023

Найбільш волатильними протягом аналізованого періоду стали акції ПрАТ «МХП», динаміка ціни яких знаходилась у діапазоні 10,83–433,41 грн (зміна в межах 3901,9%), що зумовило коливання ринкової капіталізації підприємства в межах 1199,6–48008,8 млн грн. Найменший рівень волатильності ціни акцій простежується у ТОВ «Овостар Юніон», ціна якої протягом аналізованого періоду коливалася в межах 338,91–603,96 грн (динаміка що становить 78,2%). Як результат, показник ринкової капіталізації наведеної компанії змінювався в межах 2033,5–3623,8 млн грн. Інші компанії характеризуються високим рівнем волатильності цінних паперів, що знайшло відповідне відображення у динаміці їх ринкової капіталізації:

–ПрАТ «ПОЕЗ - Кернел Груп»: коливання ціни акцій в діапазоні 55,01-560,51 грн (зміна в межах 918,9%), що спричинило динаміку ринкової капіталізації в межах 4259,4–43400,3 млн грн;

–ТОВ «Астарта-Київ»: коливання ціни акцій в діапазоні 78,73–508,37 грн (зміна в межах 545,7%), що спричинило динаміку ринкової капіталізації в межах 1909,2–12328,0 млн грн;

–ПрАТ «Агротон»: коливання ціни акцій в діапазоні 18,42–98,20 грн (зміна в межах 433,1%), що спричинило динаміку ринкової капіталізації в межах 399,2–2128,0 млн грн;

–ТОВ «ІМК»: коливання ціни акцій в діапазоні 89,51–306,76 грн (зміна в межах 242,7%), що спричинило динаміку ринкової капіталізації в межах 3177,6–10890,0 млн грн.

Висновки. Таким чином, проведений аналіз показників акцій вітчизняних аграрних компаній, репрезентованих на світових фондових біржах, дозволив встановити динамічну природу показника ринкової капіталізації підприємства. Перспективами нарощення даного показника є оптимізація обсягу акцій компанії, що знаходяться в обігу та максимізація їх ціни. Ступінь динамізму останньої визначає рівень волатильності компанії на фондовому ринку, мінімізація якої дозволяє отримати високо прогнозований діапазон значення ринкової капіталізації підприємства. Так, акції вітчизняних аграрних компаній характеризуються надзвичайно високим рівнем волатильності (мінімальна динаміка даного показника в межах репрезентативних компаній протягом останніх 5 років становила 78,2% у ТОВ «Овостар Юніон», а макимальна – 3901,9% у ПрАТ «МХП»).

Перспективні напрямки подальших досліджень в межах даної тематики повинні стосуватися розробленню оптимальних шляхів мінімізації рівня волатильності акцій вітчизняних компаній за умови максимізації їх цін, що забезпечить ріст та прогнозованість значення ринкової капіталізації.

Авторські внески:

Концептуалізація: Фесіна Юрій
 Зберігання даних: Фесіна Юрій
 Формальний аналіз: Фесіна Юрій
 Придбання фінансування: Фесіна Юрій
 Розслідування: Фесіна Юрій
 Методика: Фесіна Юрій
 Адміністрація проекту: Фесіна Юрій
 Ресурси: Фесіна Юрій
 Нагляд: Фесіна Юрій
 Підтвердження: Фесіна Юрій
 Візуалізація: Фесіна Юрій
 Написання: Фесіна Юрій

Список бібліографічного опису:

1. Бурбан, О.В. (2021). Роль оцінювання вартості як інструмента підготовки рішень для обґрунтування ринкової капіталізації підприємства. *Економічний форум*, 1(1), 116-121. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-1-13>
2. Кривов'язюк, І.В., Пушкарчук, І.М., & Волинчук, Ю.В. (2017). Капіталізації як основа динамічного розвитку підприємств. *Економічний форум*, 1, 135-143.
3. Мостова, А.Д. (2023). Теоретичні аспекти ринкової капіталізації корпоративних аграрних підприємств в Україні. *Наукові перспективи*, 9(39), 392-404. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-392-404](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-392-404)
4. Нестерова, С.В., & Обіцький, А.В. (2019). Особливості ринкової капіталізації промислових підприємств в національній економіці. *Науковий вісник Мукачівського державного університету, серія «Економіка»*, 2(12), 125-130. DOI:10.31339/2313-8114-2019-2(12)-125-130
5. Сусліков, А. (2023). Стратегічне управління ринковою капіталізацією корпоративних аграрних підприємств на основі ESG-принципів. *Економічний дискурс*, (1-2), 83–95. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2023-1-9>.
6. Cillo, V., Gregori, G.L., Daniele, L.M., Caputo, F. and Bitbol-Saba, N. (2022). Rethinking companies' culture through knowledge management lens during Industry 5.0 transition. *Journal of Knowledge Management*, 26(10), 2485-2498. <https://doi.org/10.1108/JKM-09-2021-0718>
7. Kerong, W. (2022). The Calculation of Market Capitalization of Enterprises Based on Discounted Cash Flow Method. Proceedings of the 2022 2nd International Conference on Enterprise Management and Economic Development (ICEMED 2022). *Advances in Economics, Business and Management Research*, 219, 213-220. DOI: 10.2991/aebmr.k.220603.037
8. Liurui, D. & Yiwen, Z. (2022). Investment Lag, Financially Constraints and Company Value – Evidence from China. *Emerging Markets Finance and Trade*, 58:11, 3034-3047. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2021.2025047>.
9. Šebestová, J.D., & Popescu, C.R.Gh. (2022). Factors Influencing Investments into Human Resources into Support Company Performance. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(1): 19. <https://doi.org/10.3390/jrfm15010019>
10. Opendatobot (2023). Топ-10 агровиробників України: як змінилися доходи аграріїв за перший рік великої війни. URL: <https://opendatobot.ua/analytics/agro-index-2022>.
11. Yahoo! Finance. URL: <https://finance.yahoo.com/>.

References:

1. Burban, O.V. (2021). Rol otsiniuvannia vartosti yak instrumenta pidhotovky rishen dlia obhruntuvannia rynkovoї kapitalizatsii pidpriemstva. *Ekonomichni forum*, 1(1), 116-121 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-1-13>
2. Kryvoviazziuk, I.V., Pushkarchuk, I.M., & Volynchuk, Yu.V. (2017). Kapitalizatsii yak osnova dynamichnoho rozvytku pidpriemstv. *Ekonomichni forum*, 1, 135-143. [in Ukrainian].
3. Mostova, A.D. (2023). Teoretychni aspekty rynkovoї kapitalizatsii korporatyvnykh ahrarnykh pidpriemstv v Ukraini. *Naukovi perspektyvy*, 9(39), 392-404. [in Ukrainian]. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-392-404](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-392-404)
4. Nesterova, S.V., & Obitskyi, A.V. (2019). Osoblyvosti rynkovoї kapitalizatsii promyslovykh pidpriemstv v natsionalnii ekonomitsi. *Naukovi visnyk Mukachivskoho derzhavnogo universytetu, seriia «Ekonomika»*, 2(12), 125-130. [in Ukrainian]. DOI:10.31339/2313-8114-2019-2(12)-125-130
5. Suslikov, A. (2023). Stratehichne upravlinnia rynkovoї kapitalizatsiieiu korporatyvnykh ahrarnykh pidpriemstv na osnovi ESG-pryntsyviv. *Ekonomichniy dyskurs*, (1-2), 83–95. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2023-1-9>.

6. Cillo, V., Gregori, G.L., Daniele, L.M., Caputo, F. and Bitbol-Saba, N. (2022). Rethinking companies' culture through knowledge management lens during Industry 5.0 transition. *Journal of Knowledge Management*, 26(10), 2485-2498. <https://doi.org/10.1108/JKM-09-2021-0718>
7. Kerong, W. (2022). The Calculation of Market Capitalization of Enterprises Based on Discounted Cash Flow Method. Proceedings of the 2022 2nd International Conference on Enterprise Management and Economic Development (ICEMED 2022). *Advances in Economics, Business and Management Research*, 219, 213-220. DOI: 10.2991/aebmr.k.220603.037
8. Liurui, D. & Yiwen, Z. (2022). Investment Lag, Financially Constraints and Company Value – Evidence from China. *Emerging Markets Finance and Trade*, 58:11, 3034-3047. <https://doi.org/10.1080/1540496X.2021.2025047>.
9. Šebestová, J.D., & Popescu, C.R.Gh. (2022). Factors Influencing Investments into Human Resources to Support Company Performance. *Journal of Risk and Financial Management*, 15(1): 19. <https://doi.org/10.3390/jrfm15010019>
10. Оpendatobot (2023). Top-10 ahrovyrobnykiv Ukrainy: yak zminylysia dokhody ahrariiv za pershyi rik velykoi viiny. URL: <https://opendatobot.ua/analytics/agro-index-2022>. [in Ukrainian].
11. Yahoo! Finance (2023). URL: <https://finance.yahoo.com/>.

Отримано: 15.09.2023

Прийнято: 10.10.2023

Опубліковано: 20.10.2023